

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Н. Г. Сейсебаєва

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ

**Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»**

**Запоріжжя
2024**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н.Г. Сейсебаєва

**ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА БЕЗПЕКА
БІЗНЕСУ**

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол №

Запоріжжя
2024

Сейсебасва Н. Г. Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит» Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024.29с.

У виданні викладено зміст практичних занять відповідно до силабусу навчальної дисципліни «Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу». Подано тематику занять, надано плани опрацювання теоретичних питань, короткі теоретичні відомості, запропоновано контрольні питання й тести, практичні завдання, інтерактивні вправи. Для поглибленого вивчення програмного матеріалу рекомендовано літературу.

Увагу акцентовано на актуальних питаннях внутрішнього контролю та безпеки бізнесу з урахуванням нормативно-правового забезпечення та відповідності міжнародним нормам та стандартам; ведення бізнесу в умовах цифровізації обліково-аналітичних процесів на підприємствах та впровадження інноваційних інформаційних технологій. Програмний матеріал унаочнено рисунками, схемами, таблицями.

Для здобувачів ступеня вищої освіти магістра очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит».

Рецензент

Т. І. Батракова, кандидат економ. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Відповідальний за випуск

Н. М. Проскуріна, доктор економ. наук, професор, завідувач кафедрою обліку та оподаткування

ЗМІСТ

ВСТУП	
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
Змістовий модуль 1 Теоретичні засади внутрішнього контролю та безпеки бізнесу	
Практичне заняття 1	
Тема 1. Сутність, функції та принципи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.....	
Тема 2. Предмет та методи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу...	
Змістовий модуль 2 Організаційне забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу	
Практичне заняття 2	
Тема 3. Суб'єкти внутрішнього контролю та безпеки бізнесу та їх функції...	
Практичне заняття 3,4	
Тема 4. Загальні аспекти організації контрольної роботи на підприємстві.	
Змістовий модуль 3 Методичне забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу	
Практичне заняття 5,6	
Тема 5. Види методичного забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу	
Змістовий модуль 4 Організаційне та методичне забезпечення внутрішнього контролю на підприємстві та безпеки бізнесу на міжнародному рівні.	
Практичне заняття 7,8	
Тема 6. Міжнародні стандарти внутрішнього контролю та безпеки бізнесу як організаційне та методичне забезпечення контролю та безпеки на міжнародному рівні.	
Практичне заняття 9,10,11	
Тема 7. Аналіз міжнародних стандартів внутрішнього контролю та безпеки бізнесу	
Рекомендована література	
Використана література	

ВСТУП

Курс «Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу» належить до циклу дисциплін вільного вибору студента в межах спеціальності. *Предметом його вивчення є внутрішній контроль та безпека бізнесу, а також взаємозв'язок між ними, а об'єктом – є система внутрішнього контролю та безпеки бізнесу на підприємстві.*

Метою вивчення навчальної дисципліни «Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу» є формування системи знань з організації та методики внутрішнього контролю та безпеки бізнесу на підприємстві.

Основні завдання дисципліни «Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу»:

- ✓ засвоєння теоретичних основ внутрішнього контролю та безпеки бізнесу як невід'ємної функції управління;
- ✓ засвоєння теоретичних основ функціонування служби внутрішнього контролю та безпеки бізнесу;
- ✓ вивчення та засвоєння законодавчих та нормативних актів України, міжнародного досвіду та спеціальної літератури щодо організації та функціонування системи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу;
- ✓ ознайомлення з методикою та технікою проведення контрольних процедур на підприємствах, установах та організаціях;
- ✓ набуття практичних навичок з організації та виконання комплексу внутрішньо контрольних процедур та реалізації їх наслідків..

Важливе місце у структурі курсу «Внутрішній контроль на підприємстві та безпека бізнесу» відведено практичним заняттям. У виданні запропоновано їх тематику та зміст, визначено послідовність опрацювання навчального матеріалу. У межах кожної теми передбачено розгляд окремих теоретичних положень дисципліни, проведення діагностики та актуалізації знань за контрольними питаннями й тестами, набуття необхідних умінь і навичок у ході виконання практичних завдань та інтерактивних вправ. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений силабусом дисципліни для засвоєння в процесі практичних занять, виноситься на підсумковий контроль.

Пропоноване видання розроблене автором із метою організації навчальної діяльності студентів, спрямованої на самопідготовку до практичних занять. Видання сприятиме ефективній і якісній підготовці здобувачів освіти до практичних занять, поточного й підсумкового семестрового контролю, а також раціональному використанню часу, відведеного на опанування навчальної дисципліни.

Усвідомлена підготовка до практичних занять сприятиме активізації розумової діяльності студентів, формуванню потреби в оволодінні знаннями, розвитку інтелектуальних і аналітичних здібностей, досягненню програмних результатів навчання, підвищенню інтересу до майбутньої професійної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1. Сутність, функції та принципи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу

1.1 Внутрішній контроль в системі економічного контролю. Виклики сучасних систем внутрішнього контролю та шляхи їх подолання.

1.2 Суть, завдання, функції та принципи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

1.3 Види та форми внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

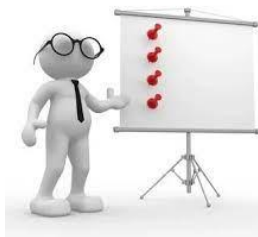

Тема 2. Предмет та методи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу

2.1 Предмет і об'єкти внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

2.2 Метод внутрішнього контролю. Прийоми дослідження документів та господарських операцій.

2.3 Контрольно-ревізійні процедури. Способи дослідження документів.

Теоретичні основи практичного заняття

Посилання на програмний матеріал для опрацювання в СЕЗН ЗНУ:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

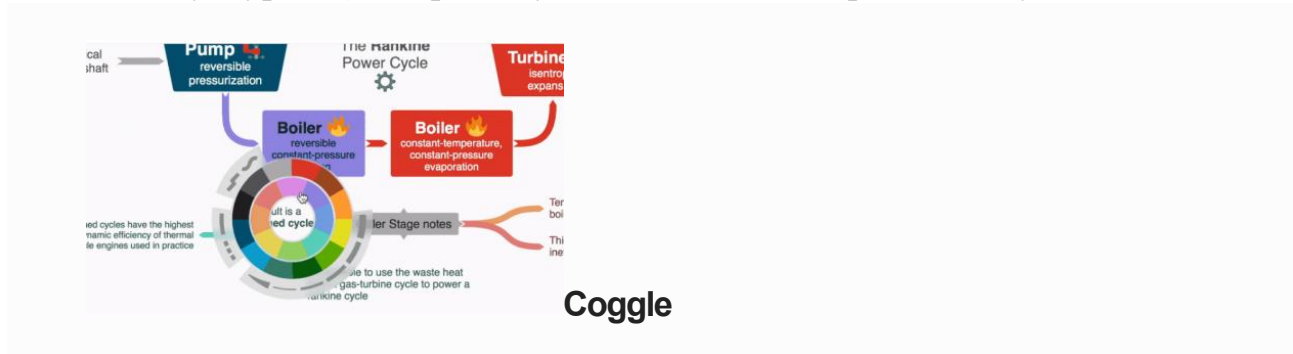
Контрольні запитання

1. Як би Ви організували систему внутрішнього контролю на невеликому виробничому підприємстві?
2. Які заходи Ви б запропонували для підвищення рівня інформаційної безпеки в компанії?
3. Як оцінити ефективність системи внутрішнього контролю?
4. Що таке контрольно-ревізійні процедури і яка їхня мета?
5. Які основні етапи проведення ревізії?
6. Які типи документів підлягають дослідженню під час ревізії?
7. Які фактори впливають на вибір методів дослідження документів?
8. Які основні прийоми дослідження документів Ви знаєте? Охарактеризуйте кожен з них.
9. Яка роль інформаційних технологій у сучасному аудиті?
10. Які виклики стоять перед аудиторами в умовах цифрової трансформації бізнесу?
11. Що таке ризик-орієнтований аудит і як він відрізняється від традиційного аудиту?

Інтерактивні вправи

 Побудувати ментальну карту на одне контрольне запитання (номер за списком у журналі) та презентувати доповідь на практичному занятті.

Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcarosoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk>,

Практичні завдання

Завдання 1. Компанія заявляє про значні прибутки, але в той же час має проблеми з ліквідністю. Які контрольні заходи Ви б запропонували для перевірки достовірності фінансової звітності?

Завдання 2 Під час інвентаризації виявлено недостачу матеріальних цінностей. Які можливі причини такої ситуації і які подальші дії слід вжити?

Завдання 3 Ви отримали анонімний лист, в якому стверджується, що в компанії має місце систематичне заниження податкових зобов'язань. Які кроки Ви б вжили для перевірки цієї інформації?

Завдання 4 Типи мошенницьких схем та методи їх виявлення:

– Фальсифікація документів: Підроблення підписів, печаток, зміна дат, дописок. Як виявити такі махінації?

– Завищення витрат: Створення фіктивних постачальників, завищення цін на товари та послуги. Які контрольні заходи можна застосувати?

– Розкрадання активів: Привласнення грошових коштів, матеріальних цінностей. Які процедури допоможуть запобігти таким діям?

– Ухилення від сплати податків: Створення схем мінімізації податкових зобов'язань. Які ризики тут можуть виникнути?

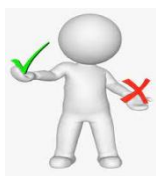
Теми для написання тез:

1. Як розробити ефективну програму внутрішнього контролю для запобігання шахрайства?

2. Які найбільш поширені помилки допускають аудитори при проведенні перевірок?

3. Як використовувати дані з систем електронного документообігу для підвищення ефективності аудиту?

4. Які виклики стоять перед аудиторами в умовах цифрової трансформації бізнесу?

Тести

Тест 1

Що таке внутрішній контроль?

а) це система заходів, спрямованих на захист активів підприємства від зовнішніх загроз.

б) це процес оцінки та вдосконалення діяльності підприємства для досягнення поставлених цілей.

в) це сукупність методів, процедур та заходів, спрямованих на забезпечення достовірності фінансової звітності та дотримання законодавства.

г) це система захисту інформації від несанкціонованого доступу.

Тест 2

Яка основна мета внутрішнього контролю?

а) збільшення прибутку підприємства.

б) зменшення витрат на виробництво.

в) забезпечення достовірності фінансової звітності та дотримання законодавства.

г) Захист активів підприємства від крадіжок.

Тест 3

Які основні принципи внутрішнього контролю?

а) конфіденційність, цілісність, доступність.

б) відповідальність, прозорість, ефективність.

в) розподіл обов'язків, сегрегація обов'язків, контроль доступу.

г) планування, організація, контроль.

Тест 4

Яка роль внутрішнього контролю в забезпеченні безпеки бізнесу?

а) внутрішній контроль не пов'язаний з безпекою бізнесу.

б) внутрішній контроль забезпечує лише фінансову безпеку.

в) внутрішній контроль є одним з важливих елементів системи безпеки бізнесу, допомагаючи запобігати шахрайству, помилкам та іншим загрозам.

г) внутрішній контроль відповідає виключно за інформаційну безпеку.

Тест 5

1. що таке економічна безпека бізнесу?

а) це стан захищеності активів підприємства від фізичного знищення.

б) це стан захищеності інформації підприємства від несанкціонованого доступу.

в) це стан захищеності економічних інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз.

г) це стан захищеності персоналу підприємства від нещасних випадків.

Порядок подання завдань на перевірку

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр1_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle .
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

QR-код сторінки:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 3. Суб'єкти внутрішнього контролю та безпеки бізнесу й їх функції

3.1 Спостережна рада, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

3.2 Правління, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

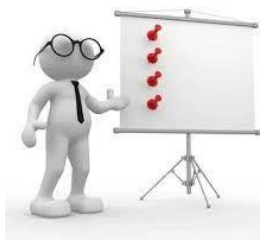
3.3 Ревізійна комісія підприємства, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

3.4 Керівник підприємства, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

3.5 Фінансовий директор, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу та його контрольні функції.

3.6 Головний бухгалтер підприємства як суб'єкт внутрішнього контролю й безпеки бізнесу та його контрольні функції.

3.7 Служба внутрішнього аудиту, як суб'єкт внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

Теоретичні основи практичного заняття

Посилання на програмний матеріал для опрацювання в СЕЗН ЗНУ:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

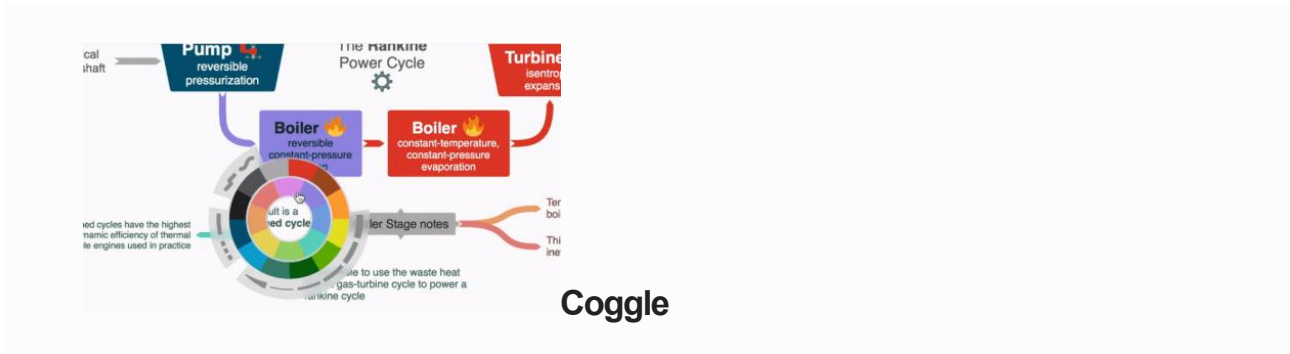
Контрольні запитання

1. Які основні функції правління у системі внутрішнього контролю?
2. Яку роль відіграє правління у управлінні ризиками?
3. Як часто проводяться ревізії і які їх типи?
4. Яку відповідальність несе керівник за систему внутрішнього контролю?
5. Як керівник може сприяти формуванню культури внутрішнього контролю?
6. Яку роль відіграє фінансовий директор у управлінні фінансовими ризиками?
7. Як головний бухгалтер забезпечує дотримання бухгалтерської дисципліни?
8. Яку роль відіграє головний бухгалтер у складанні фінансової звітності?
9. Які основні завдання служби внутрішнього аудиту?
10. Які рекомендації надає служба внутрішнього аудиту керівництву?

Інтерактивні вправи

Побудувати ментальну карту на одне контрольне запитання (номер за списком у журналі) та презентувати доповідь на практичному занятті.

Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcaposoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk>,

Практичні завдання

Виконати одне ситуаційне завдання, оформити у вигляді есе.

1. Роль ревізійної комісії в системах управління ризиками.
2. Взаємодія ревізійної комісії з внутрішніми аудиторами.
3. Оцінка ефективності роботи спостережної ради.
4. Сучасні виклики для спостережних рад (ESG, цифровий перехід).
5. Порівняння ролі спостережної ради в різних країнах.
6. Вплив корпоративної культури на ефективність внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.
7. Роль технологій у забезпеченні внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

Написати есе на одну із тем, зробити доповідь на практичному занятті:

1. Стилї керівництва та їх вплив на систему внутрішнього контролю.
2. Роль керівника у формуванні культури безпеки.
3. Виклики для керівників у сучасних умовах бізнесу.
4. Вплив особистих якостей керівника на ефективність системи внутрішнього контролю.
5. Роль фінансового директора у процесі бюджетування.

6. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на роботу фінансового директора.

7. Розвиток фінансових технологій та їх вплив на функції фінансового директора.

8. Співпраця фінансового директора з іншими підрозділами компанії.

9. Роль головного бухгалтера у впровадженні нових облікових стандартів.

10. Автоматизація бухгалтерського обліку та її вплив на роль головного бухгалтера.

11. Професійна етика головного бухгалтера.

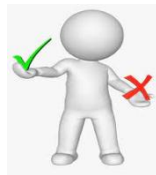
12. Співпраця головного бухгалтера з аудиторами.

13. Відмінності між внутрішнім та зовнішнім аудитом.

14. Роль технологій у внутрішньому аудиті.

15. Будівництво ефективної системи внутрішнього аудиту.

16. Співпраця служби внутрішнього аудиту з іншими підрозділами підприємства для забезпечення безпеки бізнесу.

Тести

Тест 1

Хто є основним суб'єктом внутрішнього контролю на підприємстві?

- а) керівництво підприємства
- б) бухгалтерія
- в) служба безпеки
- г) всі співробітники підприємства

Тест 2

Яка основна функція керівництва підприємства у системі внутрішнього контролю?

- а) здійснювати оперативний контроль
- б) проводити фінансовий аналіз
- в) *створити та підтримувати ефективну систему внутрішнього контролю*
- г) здійснювати внутрішній аудит

Тест 3

Які ще суб'єкти можуть брати участь у внутрішньому контролі крім керівництва?

- а) тільки зовнішні аудитори
- б) тільки працівники служби безпеки
- в) *внутрішні аудитори, комітети з аудиту, працівники різних підрозділів*
- г) тільки фінансовий директор

Тест 4

Яка роль внутрішніх аудиторів у системі внутрішнього контролю?

- а) здійснювати повсякденний контроль за операціями

б) проводити фінансовий аналіз
в) оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю та виявляти слабкі місця

г) приймати рішення щодо покращення системи внутрішнього контролю

Тест 5

Яка функція служби безпеки у системі внутрішнього контролю?

а) здійснювати фінансовий контроль

б) проводити аудит інформаційних систем

в) забезпечувати фізичну безпеку підприємства та захищати його активи від зовнішніх загроз

г) оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю

Порядок подання завдань на перевірку

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр2_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle :
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3,4

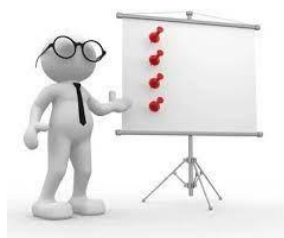
Тема 4. Загальні аспекти організації контрольної роботи на підприємстві

4.1 Основні етапи створення системи внутрішнього контролю та безпеки бізнесу на підприємстві.

4.2 Розподіл відповідальності. Організація і діяльність ревізійних комісій на підприємствах. Матеріальна та дисциплінарна відповідальність працівників.

4.3 Документальне забезпечення контролю та захисту бізнесу.

4.4 Використання інформаційних технологій для забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

Теоретичні основи практичного заняття

Посилання на програмний матеріал для опрацювання в СЕЗН ЗНУ:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

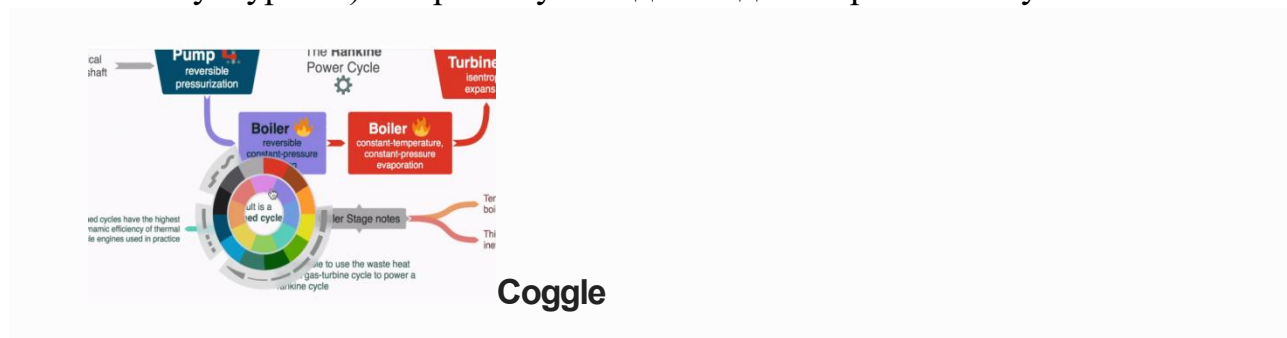
Контрольні запитання

1. Хто несе відповідальність за організацію та функціонування системи внутрішнього контролю на підприємстві?
2. Які основні завдання ревізійних комісій?
3. Які види відповідальності можуть бути застосовані до працівників за порушення внутрішніх правил?
4. Які основні види документів використовуються в системі внутрішнього контролю?
5. Які вимоги до оформлення контрольних документів?
6. Який термін зберігання контрольних документів?
7. Які основні інформаційні технології використовуються для забезпечення внутрішнього контролю?
8. Які переваги використання інформаційних технологій у системі внутрішнього контролю?
9. Які ризики пов'язані з використанням інформаційних технологій в системі внутрішнього контролю?

Інтерактивні вправи

 Побудувати ментальну карту на одне контрольне запитання (номер за списком у журналі) та презентувати доповідь на практичному занятті.

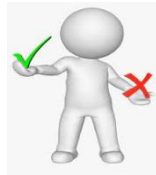
Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcapocoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk> ,

Практичні завдання

Виконати завдання (по номеру в журналі).

1. Порівняти різні програмні продукти для автоматизації внутрішнього контролю.
2. Розробити інструкції з проведення різних видів контрольних заходів.
3. Скласти звіт про результати фінансового аудиту.
4. Розробити план відновлення після інцидентів інформаційної безпеки.

Тести

Тест 1

Що таке контрольна робота на підприємстві?

- а) це систематичний процес оцінки та виправлення відхилень від встановлених норм і стандартів.*
- б) це одноразова перевірка виконання конкретного завдання.
- в) це процес розробки нових стандартів і норм.
- г) це контроль за якістю продукції.

Тест 2

Яка основна мета контрольної роботи?

- а) збільшення обсягу виробництва.
- б) зменшення витрат на виробництво.
- в) забезпечення ефективності діяльності підприємства та досягнення поставлених цілей.*
- г) контроль за діяльністю персоналу.

Тест 3

Які основні етапи організації контрольної роботи?

- а) планування, організація, контроль, аналіз.
- б) планування, організація, контроль, коригування.*
- в) контроль, аналіз, коригування.
- г) планування, контроль, коригування.

Тест 4

Які види контролю використовуються на підприємствах?

- а) попередній, поточний, заключний.

- б) фінансовий, виробничий, управлінський.
- в) всі перераховані.
- г) жоден з перерахованих.

Тест 5

Хто відповідає за організацію контрольної роботи на підприємстві?

- а) тільки керівник підприємства.
- б) тільки служба безпеки.
- в) всі співробітники, які беруть участь у відповідних процесах.
- г) тільки внутрішні аудитори.

Порядок подання завдань на перевірку

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр3_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle.

QR-код сторінки:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5,6

Тема 5. Види методичного забезпечення внутрішнього контролю на підприємстві та безпеки бізнесу

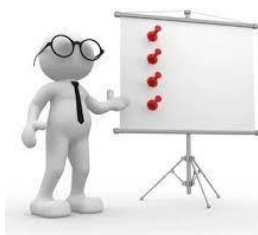

5.1 Організаційне забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

5.2 Законодавче забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

5.3 Методичне забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

5.4 Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

Теоретичні основи практичного заняття

Контрольні запитання

1. Які основні елементи організаційної структури впливають на ефективність системи внутрішнього контролю?
2. Як розподіл обов'язків може запобігти шахрайству?
3. Яку роль відіграє корпоративна культура у забезпеченні внутрішнього контролю?
4. Які основні закони регулюють діяльність підприємств в Україні?
5. Як зміни в законодавстві впливають на системи внутрішнього контролю?
6. Які міжнародні стандарти впливають на українське законодавство у сфері внутрішнього контролю?
7. Які основні види методичних матеріалів використовуються в системах внутрішнього контролю?
8. Як часто слід оновлювати методичні матеріали?
9. Які критерії оцінки якості методичних матеріалів?
10. Які інформаційні технології використовуються для забезпечення внутрішнього контролю?
11. Які основні загрози інформаційній безпеці підприємства?
12. Як забезпечити захист інформації в умовах цифрової

трансформації?

Інтерактивні вправи

 Побудувати ментальну карту до однієї із запропонованих нижче тем та презентувати доповідь на практичному занятті.

1. .

Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcaposoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk>

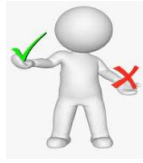
Практичні завдання

- Завдання 1: Проаналізуйте систему внутрішнього контролю на вашому підприємстві (або підприємстві, яке ви вивчали) і складіть матрицю оцінки ефективності кожного виду забезпечення.
- Завдання 2: Створіть план проведення інформаційної безпеки для вашого персонального комп'ютера.
- Завдання 3: Розробіть політику компанії щодо використання соціальних мереж співробітниками.

Таблиця – Приклад виконання завдання 1:

Вид забезпечення	Критерії оцінки	Оцінка (1–5)	Коментарі
Організаційне	Чіткість розподілу обов'язків	3	Відсутні детальні посадові інструкції для деяких робітників
	Ефективність комунікації між підрозділами	4	Існує система зборів та звітів, але можливі затримки
	Сегрегація обов'язків	2	Деякі співробітники виконують суміжні функції
Законодавче	Дотримання податкового законодавства	5	Регулярно проводяться податкові аудити
	Дотримання трудового законодавства	4	Можливі незначні порушення при оформленні трудових відносин
	Дотримання екологічного законодавства	3	Не завжди дотримуються норми викидів
Методичне	Актуальність процедур	3	Деякі процедури не оновлювалися протягом останнього року
	Доступність методичних матеріалів	4	Матеріали є, але не завжди легко знайти необхідну інформацію
	Якість розробки процедур	3	Деякі процедури є занадто загальними
Інформаційне	Захищеність інформаційних систем	3	Використовується антивірус, але відсутня система резервного копіювання
	Доступність інформації для авторизованих користувачів	4	Існує система обліку доступу, але можливі проблеми з її налаштуванням

	Якість даних в інформаційних системах	3	Трапляються помилки при введенні даних
--	---------------------------------------	---	--

Тести

Тест 1:

Що таке методичне забезпечення внутрішнього контролю?

- а) сукупність матеріальних ресурсів підприємства.
- б) процес оцінки ефективності роботи персоналу.
- в) *система документації, яка регламентує внутрішній контроль.*
- г) сукупність інформаційних технологій, що використовуються на підприємстві.

Тест 2

Яка основна мета методичного забезпечення?

- а) збільшення обсягу виробництва.
- б) зменшення витрат на виробництво.
- в) *забезпечення єдиного розуміння процедур та стандартів.*
- г) підвищення кваліфікації персоналу.

Тест 3

Які документи є основними елементами методичного забезпечення?

- а) положення про відділи.
- б) *політики, процедури, інструкції.*
- в) фінансові звіти.
- г) договори з постачальниками.

Тест 4

Які види методичного забезпечення ви знаєте?

- а) загальне та спеціальне.
- б) нормативне та методичне.
- в) внутрішнє та зовнішнє.
- г) *Усі відповіді вірні.*

Тест 5

Які документи відносяться до нормативного методичного забезпечення?

- а) положення про відділи.
- б) стандарти ISO.
- в) політики компанії.
- г) *усі відповіді вірні.*

Тест 6

Яка роль методичного забезпечення у системі внутрішнього контролю?

- а) забезпечує єдиний підхід до виконання процедур.
- б) сприяє зниженню ризиків.
- в) покращує ефективність роботи підприємства.

г) усі відповіді вірні.

Тест 7

Як методичне забезпечення пов'язане з безпекою бізнесу?

- а) забезпечує захист інформації.
- б) сприяє запобіганню шахрайства.
- в) зменшує ризики виникнення конфліктів.

г) усі відповіді вірні.

Тест 8

Який принцип є основним при розробці методичних документів?

- а) простота і зрозумілість.
- б) деталізація.
- в) актуальність.

г) усі відповіді вірні.

Тест 9

Хто бере участь у розробці методичних документів?

- а) тільки керівництво підприємства.
- б) тільки бухгалтерія.
- в) представники всіх функціональних підрозділів.
- г) зовнішні консультанти.

Тест 10

Як оцінюється ефективність методичного забезпечення?

- а) шляхом проведення внутрішніх аудитів.
- б) за результатами аналізу фінансової звітності.
- в) за відгуками співробітників.

г) усі відповіді вірні.

Порядок подання завдань на перевірку

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр5,6_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

QR-код сторінки:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

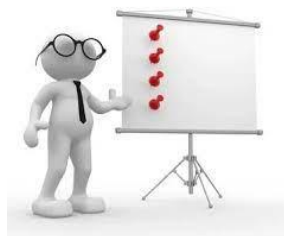
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7,8

Тема 6. Міжнародні стандарти внутрішнього контролю та безпеки бізнесу як організаційне та методичне забезпечення контролю та безпеки на міжнародному рівні

6.1 Опис та порівняльний аналіз основних міжнародних стандартів внутрішнього контролю та безпеки бізнесу.

6.2 Впровадження міжнародних стандартів внутрішнього контролю та безпеки бізнесу: виклики та шляхи їх подолання.

Теоретичні основи практичного заняття

Посилання на програмний матеріал для опрацювання в СЕЗН ЗНУ:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

Контрольні запитання

1. Що таке міжнародні стандарти внутрішнього контролю і яка їхня основна мета?
2. Яку роль відіграють міжнародні стандарти у забезпеченні безпеки бізнесу?
3. Які переваги дає використання міжнародних стандартів для підприємств?
4. Які основні виклики виникають при впровадженні міжнародних стандартів?
5. Які найбільш відомі міжнародні стандарти внутрішнього контролю та в чому їхні відмінності?
6. Як міжнародні стандарти впливають на організаційну структуру підприємства?
7. Яку роль відіграє вище керівництво в процесі впровадження міжнародних стандартів?
8. Як розподіляється відповідальність за дотримання міжнародних стандартів між різними підрозділами підприємства?
9. Які механізми контролю за дотриманням міжнародних стандартів можуть бути запроваджені на підприємстві?
10. Які методичні інструменти використовуються для впровадження міжнародних стандартів?
11. Як розробляються політики та процедури, що відповідають міжнародним стандартам?

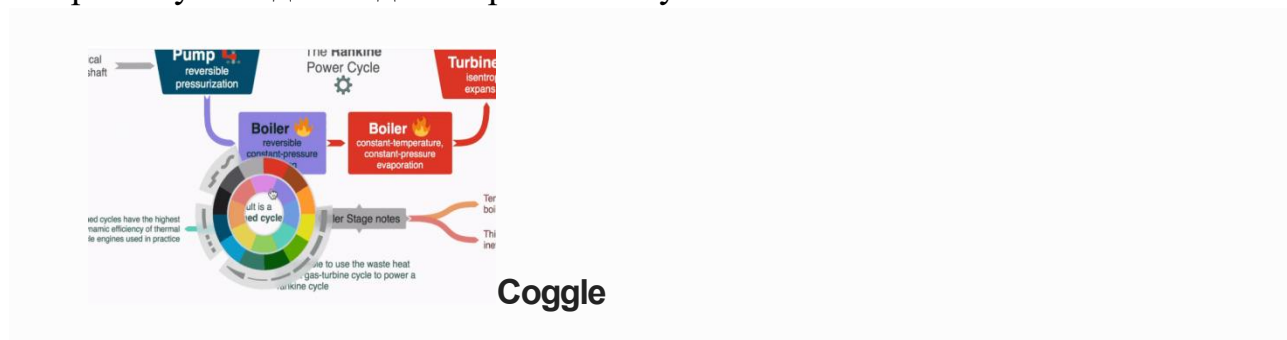
12. Яку роль відіграє документація в системі внутрішнього контролю, побудованій на основі міжнародних стандартів?

13. Як оцінюється ефективність системи внутрішнього контролю, що відповідає міжнародним стандартам?

Інтерактивні вправи

✚ Побудувати ментальну карту до однієї із запропонованих нижче тем та презентувати доповідь на практичному занятті.

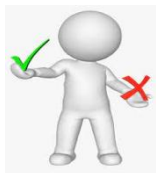
Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcaposoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk>

Практичні завдання

Теми для написання тез:

1. Роль технологій у впровадженні контрольних заходів.
2. Інтеграція контрольних заходів в бізнес–процеси.
3. Оцінка ефективності контрольних заходів.
4. Порівняння підходів до контролю в різних галузях.

Тести

Тест 1

Що таке міжнародні стандарти внутрішнього контролю?

а) набір загальноприйнятих правил та процедур, що стосуються ведення бухгалтерського обліку.

б) сукупність норм та вимог, які встановлюють мінімально допустимий рівень безпеки інформації.

в) міжнародно визнані рамки та критерії для оцінки ефективності систем внутрішнього контролю.

г) сукупність законів та підзаконних актів, що регулюють діяльність підприємств на міжнародному рівні.

Тест 2

Яка основна мета міжнародних стандартів внутрішнього контролю?

а) забезпечити уніфікацію бухгалтерського обліку на міжнародному рівні.

б) посилити захист інтелектуальної власності.

в) підвищити довіру інвесторів та інших зацікавлених сторін.

г) зменшити витрати на ведення бізнесу.

Тест 3

Яку роль відіграють міжнародні стандарти в системі внутрішнього контролю?

а) виступають основою для розробки національного законодавства.

б) забезпечують єдиний підхід до оцінки ризиків та їх управління.

в) сприяють підвищенню прозорості та підзвітності бізнесу.

г) усі відповіді вірні.

Тест 4

Як міжнародні стандарти пов'язані з безпекою бізнесу?

а) забезпечують захист від кібератак.

б) сприяють запобіганню шахрайства та корупції.

в) зменшують ризики репутаційних втрат.

г) усі відповіді вірні.

Тест 5:

Які з наведених стандартів є міжнародними стандартами внутрішнього контролю?

а) ISO 9001

б) COSO

в) COBIT

г) Усі відповіді вірні

Порядок подання завдання

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр 7,8_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9,10,11

Тема 7. Аналіз міжнародних стандартів внутрішнього контролю та безпеки бізнесу

7.1 COSO: Комплексний підхід до внутрішнього контролю

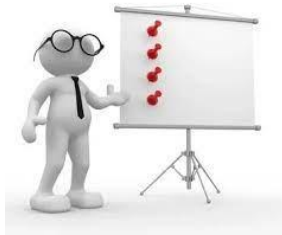

та безпеки бізнесу.

7.2 COBIT: Фокус на інформаційних технологіях та інтеграція з COSO.

7.3 ISO 27001: Основні принципи та аспекти інформаційної безпеки.

7.4 Стандарти ПА: Надійний орієнтир для внутрішнього аудиту.

Теоретичні основи практичного заняття

Посилання на програмний матеріал для опрацювання в СЕЗН ЗНУ:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

Контрольні запитання

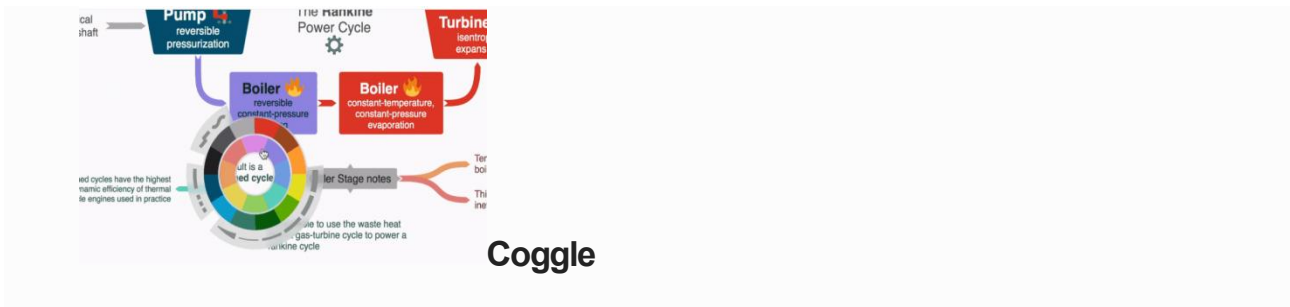
1. Опишіть основні принципи стандарту COSO.
2. Які ключові елементи включає стандарт COBIT?
3. Як стандарт ISO 27001 пов'язаний з внутрішнім контролем?
4. Чи є універсальні міжнародні стандарти, які підходять для будь-якого підприємства?
5. Які фактори слід враховувати при виборі міжнародного стандарту для свого підприємства?
6. Як міжнародні стандарти можуть бути адаптовані до особливостей національного законодавства та бізнес-культури?
7. Які нові тренди в галузі внутрішнього контролю можуть вплинути на розвиток міжнародних стандартів?
8. Як би ви оцінили готовність підприємства до впровадження міжнародних стандартів?
9. Які кроки необхідно зробити для розробки плану впровадження міжнародного стандарту на підприємстві?
10. Як можна залучити співробітників до процесу впровадження міжнародних стандартів?

Інтерактивні вправи

 Побудувати ментальну карту до одного із запропонованих контрольних запитань та презентувати доповідь на практичному занятті.

Coggle

Перейдіть за посиланням та завантажте програму для побудови ментальної карти: <https://chrome.google.com/webstore/detail/coggle-collaborative-mind/hbcaposoafbfccjgdgammadkndakcfoi?hl=uk>

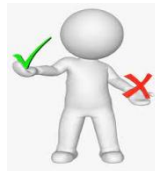

Практичні завдання

Завдання 1: Складіть схему, яка зображає взаємозв'язки між п'ятьма компонентами COSO.

Завдання 2: Проаналізуйте систему внутрішнього контролю на вашому підприємстві (або підприємстві, яке ви вивчали) з точки зору відповідності принципам COSO.

Завдання 3: Розробіть план заходів щодо впровадження одного з компонентів COSO на підприємстві.

Тести

Тест 1

Чим відрізняються стандарти COSO і COBIT?

а) COSO фокусується на загальних принципах внутрішнього контролю, а COBIT – на IT-контролі.

б) COSO є більш деталізованим стандартом, ніж COBIT.

в) COBIT застосовується тільки в банківській сфері.

г) COSO розроблений для малих підприємств, а COBIT – для великих.

Тест 2

Які переваги дає використання міжнародних стандартів внутрішнього контролю?

а) підвищення довіри інвесторів та партнерів.

б) зменшення ризиків фінансових втрат.

в) покращення іміджу компанії.

г) усі відповіді вірні.

Тест 3

Як міжнародні стандарти впливають на конкурентоспроможність підприємства?

- а) збільшують витрати на ведення бізнесу.
- б) *сприяють виходу на нові ринки.*
- в) зменшують ефективність роботи підприємства.
- г. не впливають на конкурентоспроможність.

Тест 4

З якими труднощами можна зіткнутися при впровадженні міжнародних стандартів?

- а) високі витрати на консультаційні послуги.
- б) опір змін з боку співробітників.
- в) недостатня кваліфікація персоналу.
- г) *усі відповіді вірні.*

Тест 5

Як подолати труднощі при впровадженні міжнародних стандартів?

- а) залучити зовнішніх консультантів.
- б) провести навчання персоналу.
- в) поступово впроваджувати зміни.
- г) *усі відповіді вірні.*

Порядок подання завдання

Виконайте завдання у Word, збережіть файл під назвою Пр 9,10,11_Прізвище та надайте на оцінювання в Moodle:
<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13925>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.
2. Меліхова Т.О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність : монографія. Херсон, Видавничий дім «Гельветика», 2018. 632 с.
3. Пашкевич М.С., Шишкова Н.Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний : навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с. URL: <http://nmu.org.ua>

Додаткова:

1. Внутрішній аудит : навч. посіб. / за ред. Ю. Б. Слободяник. Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.
2. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні : практич. посіб. Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. 375 с.
3. Немченко В.В., Хомутенко В.П., Хомутенко А.В. Практичний курс внутрішнього аудиту : підручник / за ред. Немченко В.В. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
4. Гуцаленко Л. В., Коцупатрий М. М., Марчук У. О. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
5. Гуцаленко Л. В., Коцупатрий М. М., Марчук У. О. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посіб. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2014. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Vnutr_gospod_kontrol.pdf.
6. Іванюта П. В., Левченко З. М. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік у виробничих підрозділах сільськогосподарських господарюючих суб'єктів : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 368 с.
7. Ільїна С. Б. Основи аудиту : навч.-практич. посіб. Київ : Кондор, 2009. 378с.
8. Ковальчук С. П. Внутрішньогосподарський контроль : опорний конспект лекцій. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 114 с.
9. Ковальчук С. П. Внутрішньогосподарський контроль : опорний конспект лекцій. Електронні дані. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. URL: http://10.0.2.150/docs/2019/125_2019/Vnutrishnohospodarskyi kontrol.pdf.
10. Moeller, Robert R. Brink's modern internal auditing : a common body of

knowledge / Robert Moeller. 7th ed. 2009.

Інформаційні джерела:

1. Аудитор України: фахове видання URL: <http://www.auditorukr.com.ua/journal/> (дата звернення 05.08.2024).
2. Інститут внутрішніх аудиторів України. URL: <https://iia-ua.org/?tag=%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%83> (дата звернення 05.08.2024).
3. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України. URL : <http://surl.li/lklw> (дата звернення 05.08.2024).
4. Міжнародні стандарти аудиту. URL : <http://surl.li/lkme>. (дата звернення 05.08.2024).
5. Міністерство фінансів України. URL: <http://surl.li/lklq> (дата звернення 05.08.2024).

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Сейсебаєва Наталія Григорівна

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ
ТА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

Рецензент *Т. І. Батракова*

Відповідальний за випуск *Н. М. Проскуріна*

Коректор *Н. Г. Сейсебаєва*